

következetesség és okosság. A jellem megalakulására három tényező van döntő befolyással: a család, az iskola, az élet. Tulajdonképen az élet az, mely a jellemet fölépíti, de hogy ezt megtehesse, a családnak és iskolának meg kell vetni hozzá az alapot összhangzatos nevelés által. A jellemképzés — az értekezés szerint — három pontban foglalható össze: 1. Erősíteni kell a lélekben egy erkölcsi főelv körül az erkölcsi elveket. 2. Fegyelmezni kell az akaratot ezeknek szolgálatára. 3. Fejlesztteni kell külön-külön a jellem felsorolt tulajdonságait. — E három feladat külön-külön való fejtegetésének van szentelve a dolgozat további három fejezete ilyen címekkel: 1. az elvek képzése; 2. az akarat képzése és 3. a jellem tulajdonságainak képzése. E fejtegetések a tárgy komoly átgondolásának eredményei gyanánt tűnnek fel, meglátszik rajtuk az alaposágra való törekvés, mely azonban mégsem hatol eléggé a dolgok mélyére. E fejtegetéseknek legszebb vonása a vallásosság alaphangja, mely bennük erősen megszólal. Az előadásmód helyenként nemes, de sokszor bombasztba csap át.

6. *Néhány szó a szüléknek.* Irta Antolik Károly. (Pozsonyi fő-reáliskola.) E «nehány szó» figyelmezteti a szüléket, hogy gyermekeik érdekében forduljanak gyakran a tanári testülethez, hogy ne terheljék túl gyermekeiket mindenféle mellékfoglalkozással (zenével vagy mással), ne engedjék meg gyermekeiknek, hogy sokat és válogatás nélkül olvasanak stb. Antolik szerint az ugynevezett «ifjúsági olvasmányok» csak 16—18 éves ifjakkal engedhetők meg — nagyon szeretném tudni, melyek azok az ú. n. ifjúsági olvasmányok, melyeket a fiuk kezébe csak 16 éves korukban szabad adni. Tán a Robinsonra, vagy Cooper könyveire, vagy az ifjúság számára átírt utleírásokra gondol Antolik úr? Gondolja meg csak, hogy 16—18 éves ifjakat emleget, tehát olyanokat, kik már-már egyetemre készülnek, s ezeket akarja-e lenyomni a gyermeklecture niveaujára? Parænetikus mondásai ezen mindenestre bölcs, de nagyon is általános tételben culminálnak: «Fejlesztjük gyermekeinkben mindenekelőtt a jellemet!» De hogyan történjék e fejlesztés, erről kissé többet lehetett volna szólni a p. t. szüléknek. Bizony nem csoda, ha ilyen néhány szó, a mikor oly nagyon általános és ezért konkrét, tanulságos tartalomban szegény. — csak a pusztaságban elhangzó szó marad minden foganat nélkül.

7. *A tragikum, mint jellemképző eszköz.* Irta dr. Káplány Antal. (Szentesi városi gymnasium.) A kilencz lapnyi értekezés tulajdonképen csak folytatása egy az 1891/92-diki értesítőben közölt dolgozatnak. Miután az író dolgozatának első, bevezető részében a tragikum mibenlétét fejtegette volt, ez évi értekezésének az a feladata, hogy megvizsgálja, «miképen válik a tragikum a jellemképzés hatalmas eszközévé». Megmutatja egynehány példán, (de nem methodikus tárgyalás mene-

tében, hanem csak közönséges æsthetikai taglalás módjára), miképen kell a tragikus jellemet elemezni, miközben azon eredményre jut, hogy az a kiválóság vagy rendkívüliség, mely a tragikus jellemben okvetetlenül létezik, vagy az érzésben, vagy az értelemben, vagy pedig az akaratban nyilvánul. Az érzésbeli kiválóság példája Antigone, az értelembeli Faust vagy Ádám, az akaratbeli, melyből a tragikus jelenségek legnagyobbbrészt folynak, Brutus, Julius Cæsar stb. «Midőn tehát» — így fejezi be értekezését dr. Káplány, és tulajdonképen csak e kevéske befejező sor teszi az értekezést annyira, a mennyire pædagogiai jellegű értekezéssé — «a tragikai jellemek küzdelmét az egytetemes ellen feltüntetjük, midőn rámutatunk azon titkos rugókra, melyek az egytetemesbe és vétségbe sodorják, midőn vétségüknek megrendítő következményeit feltüntetjük: akkor a tanulóíjúság lelkében oly tragikai hatást keltünk fel, mely hatás őket a hasonló szenvedélyek kitörésétől és vétségek elkövetésétől visszatartja, s így a lelki tehetségek összhangzásba hozása és az egytetemes igaz és szép megismerése által jellemük képzésére jótékonyan hatunk.»

(Folytatjuk.)

WALDAPFEL JÁNOS.

ÚTBAIGAZÍTÁSOK, ÉSZREVÉTELEK.

7. Kérdés. *Szükséges-e az órarend szerkesztésében bizonyos elvszerűséggel eljárni, és melyek volnának erre nézve a vezető szempontok?*

Az elvszerűség nagyon szükséges; és a szempontok a következők:

Tudni kell:

1. hogyan osztották fel a tantárgyakat;
2. heti hány órában tanítjuk a tantárgyakat;
3. hány osztály van az intézetben;
4. csak délelőttre essenek-e a tanítási órák vagy délutánra is;
5. milyen tantárgyakat lehet csoportosítani;
6. melyek a rendkívüli tantárgyak;
7. a tantárgyak egymásután való következtését, hogy 2—3 óras tantárgyak 2—3 egymásután következtő napra ne essenek;
8. hogy sokkal jobb, ha a tantárgyak összehalmozódásától őrizkedünk;
9. mely napokon irhatják a tanulók a gyakorlatokat;
10. hogy szünet napok (vasárnap és a hol délután is tanítanak a félnapos szünetidő) után több elméleti tárgy következhetik;
11. hogy a hét közepén és végén rajz, szépírás, torna legyen (ha lehet több órában);